

Prædiken over Johs 21, 15 – 19.

Hvad er et menneske i grunden værd? Måske vi besvarer det spørgsmål oftere, end vi direkte stiller det. Ja egentlig forholder vi os, sikkert mest ubevidst, til spørgsmålet om et menneskes værdi, hver gang vi bestræber os på at leve op til forventninger og krav fra det fællesskab, som vi er en del af. Værdi skal vi især præstere os til. At tænke sådan ligger dybt i vores opdragelse. Måske vi så også på det seneste har opdaget, eller genopdaget, sider af værdibegrebet, som vi ikke er så opmærksomme på i dagligdagen, der hvor det frem for alt handler om at præstere. Vi kan savne samværet med dem, som er os værdifulde alene ved at være de mennesker, de er. At mennesket har en absolut værdi, som let kan blive overset i et præstationsamfund, et konkurrencesamfund, har Bibelen mange udtryk for. Allerede på Bibelens første sider møder vi et af de stærkeste udtryk for menneskets værdi: Mennesket er skabt i Guds billede. Her bliver der sagt noget væsentligt om det uudgrundelige ved menneskelivet, og om det enkelte menneskes uerstattelighed. Vi hører i den første af skabelsesberetningerne om, at mennesket blev til som skabelsens slutpunkt, og højdepunkt, skabt af den Gud, som havde kaldt alting frem ved sit ord. Den lighed med skaberen, som giver sig af at være skabt i Guds billede, den giver frem for alt mening som en lighed i talens brug. Grundtvig byggede en hel teologi op omkring Guds skaberord og menneskets genlydsord. Det kan nok klinge fremmed i et moderne menneskes ører, men mon ikke vi fornemmer en dyb sandhed i dette, at mennesket har sit særkende blandt alle verdens skabninger ved at kunne forholde sig til en instans uden for det synliges verden, sammenligningernes verden, de blot relative værdiers verden, hvor frem for alt den stærkes ret gælder. Jo det kan nok lyde lidt gammeldags, dette at mennesket er skabt i Guds billede, men det er et stærkt udtryk for et menneskes absolutte værdi, den værdi, som vi ikke bare kan sammenligne os frem til. Og så er der en fortælling, som taler ikke mindre stærkt om menneskets, det enkelte menneskes uerstattelighed. Vi har jo påskens fortælling om en himmelsk offervilje, der ikke holdt nogen pris for høj for at nå mennesket, der altid er i færd med at fortabe sig i det relatives verden. Den verden kan vi ikke bare fravælge, ved vi nok. Vi må tage ansvaret for vore handlinger, tage skylden for det, som vi ikke skulle have gjort, og dog gjorde, og skylden for det, som vi skulle have gjort, men undlod at gøre. Vi er alle borgere i den nødvendige gengældelses verden. Vi kan ikke tale skylden ud af verden, så lidt som vi kan hive os selv op ved håret. Men skylden viser hen til en stadig, en evigt tilbagevendende nødvendighed. Vi må igen og igen mindes om, at vi har en værdi, som ingen kan tage fra os, for der en instans, for hvem vi er

umistelige. Det vil kirkens budskab fortælle os, et stærkt budskab lagt i hænderne på små svage mennesker; som nu Peter. Tidligt i kirkens historie kom Peter til at lægge navn til embedet som kirkens magtfulde førstemand, Sct. Peters efterfølger. Peter selv ville nok have undret sig, om han havde kunnet læse frem i historien. Der havde ikke været megen magtfuldkommenhed over hans optræden, da han ved torsdagens forhør blev udpeget som en af dem, der havde været sammen med Jesus. Da havde Peter valgt den frygtsomes udvej og nægtet, at han kendte Jesus. Det havde påført Peter en skyld, som intet menneske selv kan komme fri af. Og så bliver dog fornægteren Peter her i Johannes' fortælling indsat som sin Herres mest betroede medarbejder, hvilken næsten absurd risikovillighed hos Jesus. Samtalen mellem Jesus og Peter kan minde om en ansættelsessamtale. Her bliver der jo også spurgt til ansøgerens motivation og loyalitet, forståeligt nok. Den, som ansætter, løber en væsentlig risiko, ikke kun på egne vegne, men også på andres. Jo Peter er til ansættelsessamtale, men med den væsentlige forskel til den verden som vi er fortrolige med, at alting allerede er belyst. For omfanget af Peters loyalitet er jo sørgeligt bekendt. Og dog skal de opklarende spørgsmål til Peter tages ganske for pålydende. Vi kan, når vi hører de tre næsten umærkeligt varierede spørgsmål til Peters hengivenhed vanskelig undgå at tænke på Peters tredobbelte fornægtelse, men han bliver ikke holdt fast på sine svigt. Efter hvert spørgsmål og svar bliver der fulgt op med en embedsoverdragelse: "Vogt mine lam". Sådan bliver Peters svigt stykke for stykke rullet tilbage. Det gjorte bliver ugjort på en måde som det aldrig ville kunne ses i skyldens og den nødvendige gengældelses verden. Hvilket menneske kunne have lagt røst til de spørgsmål, som Jesus stiller Peter, uden at det fik en biklang af pinlig påmindelse. Ja hvem mon? Jesu spørgsmål til Peter er ærligt mente; for de bliver stillet af den, som kan rumme al vores svigt, den, som ser os, som vi er, og som dog betror os at være medarbejdere. Vi kommer vel let til at se tilgivelsen blot som en nulstilling af skylden. Alt bliver, som det var, før skylden kom ind i billedet. Men en sådan forståelse af tilgivelsen kan egentlig også ende med at tegne et lidt ligegyldigt billede af den, der modtog tilgivelsen. Peter bliver i løbet af samtalen med Jesus løftet op til at være noget langt højere end blot den, der har fået nulstillet sin skyld. Han får lov at opleve en værdisætning, som aldrig kunne ses i den retfærdige gengældelses verden, den noget for noget verden, som vi er mest fortrolige med. Hvad der sker med Peter virker på én gang absurd, og dybt troværdigt. Ved den sidste nadver gerådede disciplene i heftig diskussion om, hvem der i Guds rige skulle gælde for mest betydningsfuld, troligt nok med Peter som en af de ivrige diskussionsdeltagere; han kunne jo være stor i slaget, når det gjaldt.

Men hvorfor skulle sådan en ordstrid ikke også kunne opstå blandt disciplene, arketyrisk, som den i grunden er. Et menneskes værdi skal da være da være til at få øje på, tænker vi, som disciplene også må have tænkt, borgere som vi alle er i den verden, hvor menneskers værdi mest naturligt fastsættes ved sammenligning. Da sagde Jesus, at den som ville regnes for den største, skulle være alles tjener. Egentlig en god regel, som dog sikkert er lige så svær at praktisere, som den er let at formulere. Det kunne ende med, at der bare gik kappestrid i ydmygheden. Men Jesus formulerede ikke blot en meget alternativ regel for, hvordan vi skal omgås. Han praktiserede selv reglen ud i dens yderste konsekvens. At reglen om, at den største skal være som den mindste, alles tjener, ikke er en akademisk, uforpligtende regel, demonstrerer til fuldkommenhed langfredag, den dag, hvor reglen blev indløst. Og Peter får som den første godskrevet reglen, som om han selv havde betalt prisen. Kan Peter med nogen ret kaldes kirkens førstemand, da skyldes det, at han intet kunne yde, eller blot kunne yde det ene at bevidne, med den personlige erfarings vægt, at et menneskes højeste værdi alene afhænger af, hvad det får givet, men givet af den, som har magt til at tildele ethvert menneske en absolut og umistelig værdi.

Amen